



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 506/2010-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 5 Tos 11/09, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 2 To 56/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2010 doručená sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Tos 11/09, ako

aj čl. 50 ods. 3 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 To 56/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 1. novembra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol 21. októbra 2008 obvinený z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Následne si 23. októbra 2008 zvolil za obhajcu advokáta JUDr. J. V. (ďalej len „JUDr. V.“). Uznesením Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 22/2009 z 15. apríla 2009 bol sťažovateľ po podaní obžaloby v rámci jej predbežného prerokovania ponechaný vo väzbe, pričom lehota väzby z prípravného konania mu mala skončiť 20. apríla 2009. Ako to sťažovateľ neskôr zistil, rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby sa opieralo o ustanovenie § 244 ods. 5 Trestného poriadku, ktoré však už od 1. februára 2009 neplatilo. Ani sudca, ale ani prokurátor a obhajca nemali tušenie o tejto zmene a nevedel to samozrejme ani sťažovateľ. Proti uzneseniu podal ústne sťažnosť do zápisnice, a keď sa od spoluväzňa náhodne o zmene Trestného poriadku dozvedel, ústnu sťažnosť doplnil písomným podaním prostredníctvom faxu 28. apríla 2009, pričom fax bol odoslaný o 11.59 h. Krajský súd rozhodol o sťažnosti uznesením sp. zn. 5 Tos 11/09 z 28. apríla 2009. Konanie sa skončilo o 10.50 h. Hoci v tom čase písomné dôvody sťažnosti krajský súd ešte nemal k dispozícii, a nemohol ich teda pri rozhodovaní brať do úvahy, napriek tomu v písomnom vyhotovení uznesenia sa písomné podanie sťažovateľa cituje. Možno tiež konštatovať, že krajský súd rozhodol osem dní po skončení lehoty väzby z prípravného konania, hoci podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku mal rozhodnúť najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. Sťažovateľ zostal preto nezákonne vo väzbe. JUDr. V. mal toto všetko vedieť a podať sťažnosť ústavnému súdu vo veci nezákonnej väzby. Preto mu sťažovateľ plnú moc 1. mája 2010 vypovedal. V neskoršej fáze potom vo veci samej konal na okresnom súde ten istý sudca, ktorý rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby v rámci prípravného konania 22. októbra 2008, čo je v rozpore s nezávislým konaním sudcu a čo bolo podľa Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 vylúčené. Po vypovedaní plnej moci JUDr. V. snažil sa sťažovateľ obstaráť si iného advokáta, čo sa však nepodarilo. Predseda senátu krajského súdu sťažovateľovi ustanovil 13. júla 2010 náhradného obhajcu JUDr. N. (ďalej len „náhradný obhajca“), a to aj napriek tomu, že v tom čase sťažovateľ nemal ani zvoleného obhajcu, ale ani ustanoveného obhajcu. Napokon 2. augusta 2010 sa stal jeho

ustanoveným obhajcom JUDr. K. (ďalej len „ustanovený obhajca“). Po týchto udalostiach advokát Mgr. P. z N. (ďalej len „zvolený obhajca“) prejavil ochotu obhajovať sťažovateľa v odvolacom konaní, požadoval však kópiu spisu a zálohu na trovy obhajoby. Kópiu spisu, o ktorú sťažovateľ požiadal krajský súd ešte v júli 2010, napokon doručili jeho matke 17. augusta 2010. Zvolený obhajca bol v tom čase na dovolenke a preto spis dostal k dispozícii až 27. augusta 2010 (piatok), pričom verejné zasadnutie o odvolaní bolo krajským súdom stanovené na 2. september 2010. Zvolený obhajca preto 1. septembra 2010 (deň pracovného voľna) faxom oznámil predsedovi senátu krajského súdu, že prijal splnomocnenie na obhajobu sťažovateľa. Hoci krajský súd fax prijal, predseda senátu uviedol, že nemal povahu splnomocnenia, hoci (ako to sťažovateľ neskôr zistil) zvolený obhajca zaslal faxom krajskému súdu nielen prípis oznamujúci prevzatie obhajoby, ale aj splnomocnenie, ktoré však krajský súd buď zaprel, alebo ho ktosi zašantročil. Napriek protestom sťažovateľa, ktorý namietal, že má právo na zvoleného obhajcu, keďže ustanovený obhajca a náhradný obhajca vystupujú iba formálne (ani jeden z nich sa sťažovateľ nepokúsil kontaktovať), krajský súd sa rozhodol ignorovať sťažovateľovho zvoleného obhajcu a v odvolacom konaní pokračoval. Tak ustanovený obhajca, ako aj náhradný obhajca po zastrašení predsedom senátu zostali v súdnej sieni, a to aj napriek tomu, že ustanovenému obhajcovi bol tiež doručený fax zvoleného obhajcu. Obaja potom iba asistovali pri odvolacom konaní a v podstate sa pridžžali stručného odvolania podaného JUDr. V. Uvedeným postupom krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajcu podľa vlastného výberu, a tým aj jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Tos 11/09, ako aj čl. 50 ods. 3 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 To 56/2009 s tým, aby boli uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tos 11/09 z 28. apríla 2009, ako aj sp. zn. 2 To 56/2009 z 2. septembra 2010 zrušené a okresnému súdu sa prikázalo sťažovateľa ihneď prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia za nezákonnú väzbu vo výške 40 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, pričom zároveň žiada, aby mu ústavný súd advokáta ustanovil.

Zo žiadosti sťažovateľa o prepustenie zo súdnej väzby z 22. augusta 2009 doručenej krajskému súdu 27. augusta 2009 vyplýva, že sťažovateľovi bolo už v tom čase doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 11/09 z 28. apríla 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Tos 11/09 treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Hoci ústavnému súdu nie je známe, kedy presne bolo sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 11/09 z 28. apríla 2009, je zrejmé, že v čase podania žiadosti o prepustenie zo súdnej väzby z 22. augusta 2009 uznesenie už bolo doručené. Preto túto časť sťažnosti odovzdanej na poštovú prepravu 1. novembra 2010 treba považovať za oneskorene podanú.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 2 To 56/2009. V tejto časti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Podľa § 370 ods. 1 a 2 Trestného poriadku dovolanie sa podáva na súde, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni, do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu, ak sa podáva dovolanie v neprospech obvineného. Ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, dovolanie sa podáva najneskôr do troch rokov od doručenia rozhodnutia súdu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Z citovaných ustanovení možno vyvodiť, že na základe sťažovateľom uplatnenej námietky porušenia čl. 50 ods. 3 ústavy neumožnením výkonu obhajoby sťažovateľa prostredníctvom zvoleného obhajcu je možné podať proti odvolaciemu rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, a to v zákonnej trojročnej lehote, ktorá ešte neuplynula.

Sťažovateľ má teda možnosť domáhať sa ochrany označeného práva v rámci dovolacieho konania na Najvyššom súde Slovenskej republiky. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2010